

הרצאה מס' 1 – זואו-וטרינריה

מהם יצורים חיים?

הרצאה מס' 1 – זואו-וטרינריה

מהם יצורים חיים?

גדילה, מטבוליזם ורבייה

יכולת תקשורת, אדפטציה

בנוי ממולקולות אורגניות מאורגנות (פחמן, מים)

אורגניזציה, תאים

נמצא בשיווי משקל דינמי עם הסביבה (steady state) בכל

רגע נתון

סלקציה

מקרים מעניינים: וירוס, פריון

מטבוליזם

- **תגובות כימיות המאפשרות:**

- שמירה על חים

- גדילה ורבייה

- **קטבוליזם**

- פירוק מולקולות ע"מ להפיק אנרגיה

- דוגמא: נשימה (שריפת סוכר ע"י חמצן)

- **אנבוליזם**

- בניית מולקולות ע"י שימוש באנרגיה

- דוגמא: בניית חלבונים

יכולת רבייה

• מין (species) לעומת זוויג (sex)

• הגדרת מין:

– קירבה גאוגרפית

– הזדווגות מרצון

– צאצאים פוריים

יכולת תקשורת

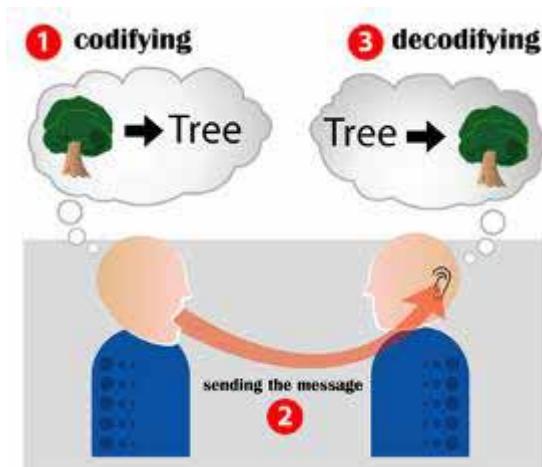
- העברת אינפורמציה בין יוצר למקבל דרך מדיום
- האינפורמציה הנקלטת מובנת באותו אופן ע"י השולח והמקבל.
- דוגמאות:

– שפה (דיבור, כתיבה, קריאה, הבעות)

– סיגנלים כימיים (תקשורת בין תאים)

– סיגנלים חשמליים (תאי עצב)

– ועוד....

אדפטציה

- שינוי במבנה או תפקוד של אורגניזם הגורם לו להיות מתאים יותר לסביבה.

- שיפור תכונות הנותנות יתרון הישרדותי

  - צוואר ארוך לג'ירפה

  - יכולת תעופה

- מוטציות

  - עמידות לאנטיביוטיקה בחיידקים

- הברירה הטבעית, אבולוציה

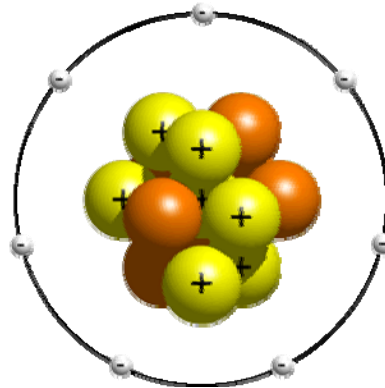

מולקולות

• אטום

– חלקיק קטן ביותר בטבע השומר על תכונות החומר

• מולקולה

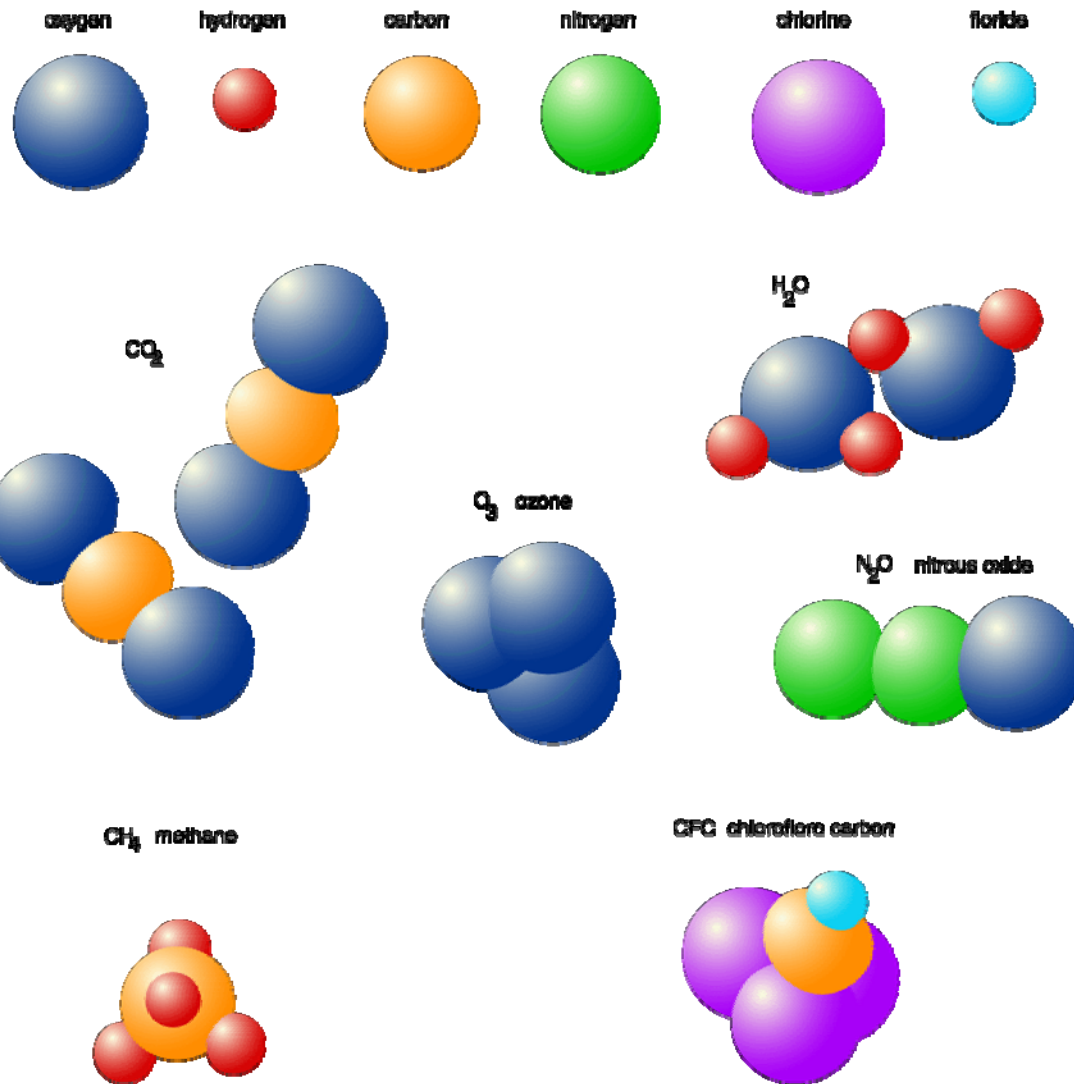
– שניים או יותר אטומים המקיימים קשרים כימיים

– למולקולה תכונות שונות מלאטומים המרכיבים

אותה

אטומים ומולקולות

תערובות ותרכובות

- **תערובת**

– שנים או יותר יסודות יחד שאינם מאבדים את התכונות הייחודיות לכל יסוד.

- **תרכובת**

– שנים או יותר יסודות יחד המאבדים את התכונות הייחודיות לכל יסוד ויוצרים חומר חדש.

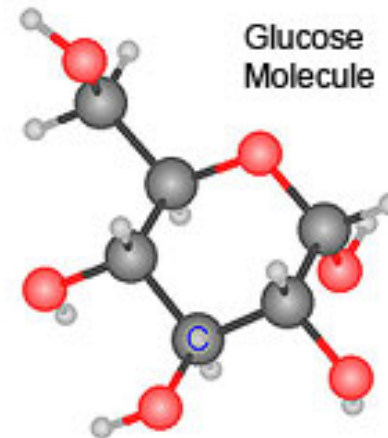
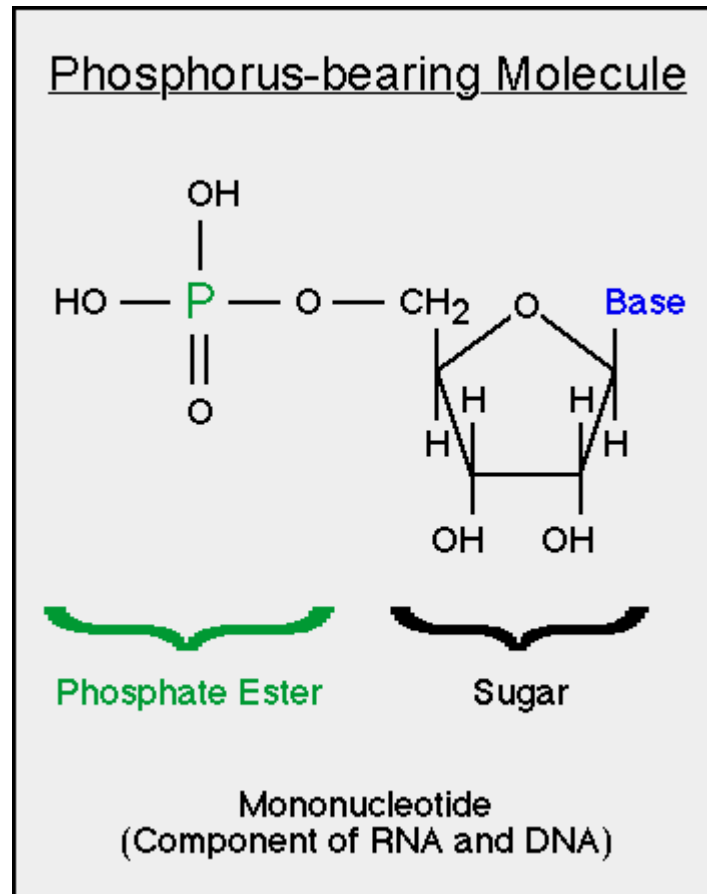
הטבלה המחזורית

		Atomic number																						
		Symbol		Atomic weight												Metal		Semimetal		Nonmetal				
1	1	H	1.008	2	He	4.003																		
2	3	Li	6.941	4	Be	9.012																		
3	11	Na	22.99	12	Mg	24.31	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
4	19	K	39.10	20	Ca	40.08	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		
5	37	Rb	85.47	38	Sr	87.62	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54		
6	55	Cs	132.9	56	Ba	137.3	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86		
7	87	Fr	223.0	88	Ra	226.0	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118		
							6	7																
							57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70				
							La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb				
							138.9	140.1	140.9	144.2	146.9	150.4	152.0	157.3	158.9	162.5	164.9	167.3	168.9	173.0				
							7																	
							89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102				
							Ac	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No				
							227.0	232.0	231.0	238.0	237.0	244.1	243.1	247.1	247.1	251.1	252.0	257.1	258.1	259.1				

(c)1998
Kremer Paul

מולקולות אורגניות

• חמצן

• מימן

• פחמן

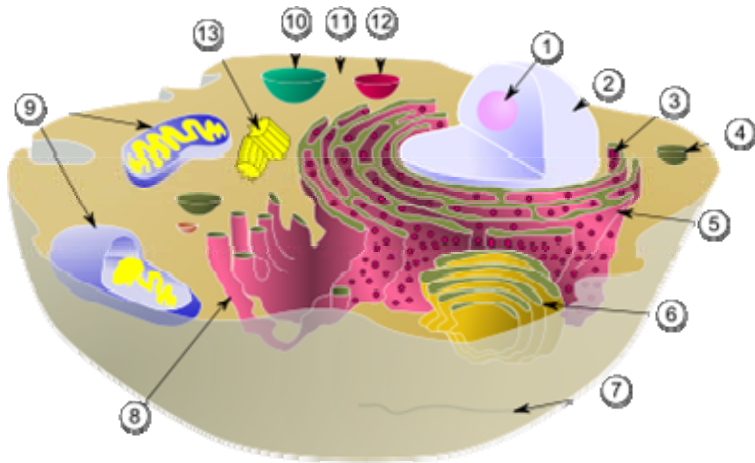
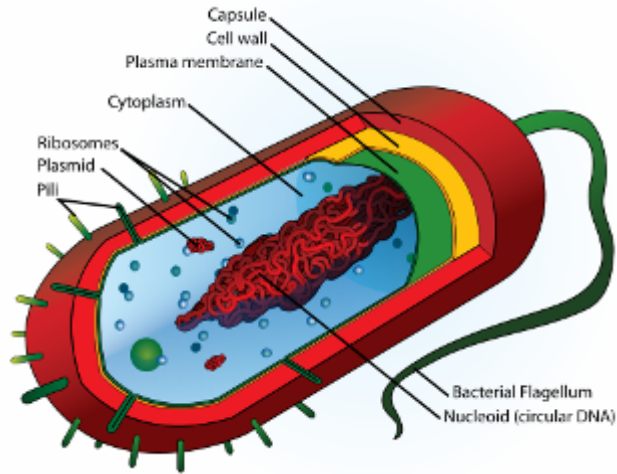
מולקולות מאורגנות

- ארגון = תנאי לחיים
- חוקי התרמודינמיקה
- אנטרופיה – "שאיפה" לאי סדר

תא - Cell

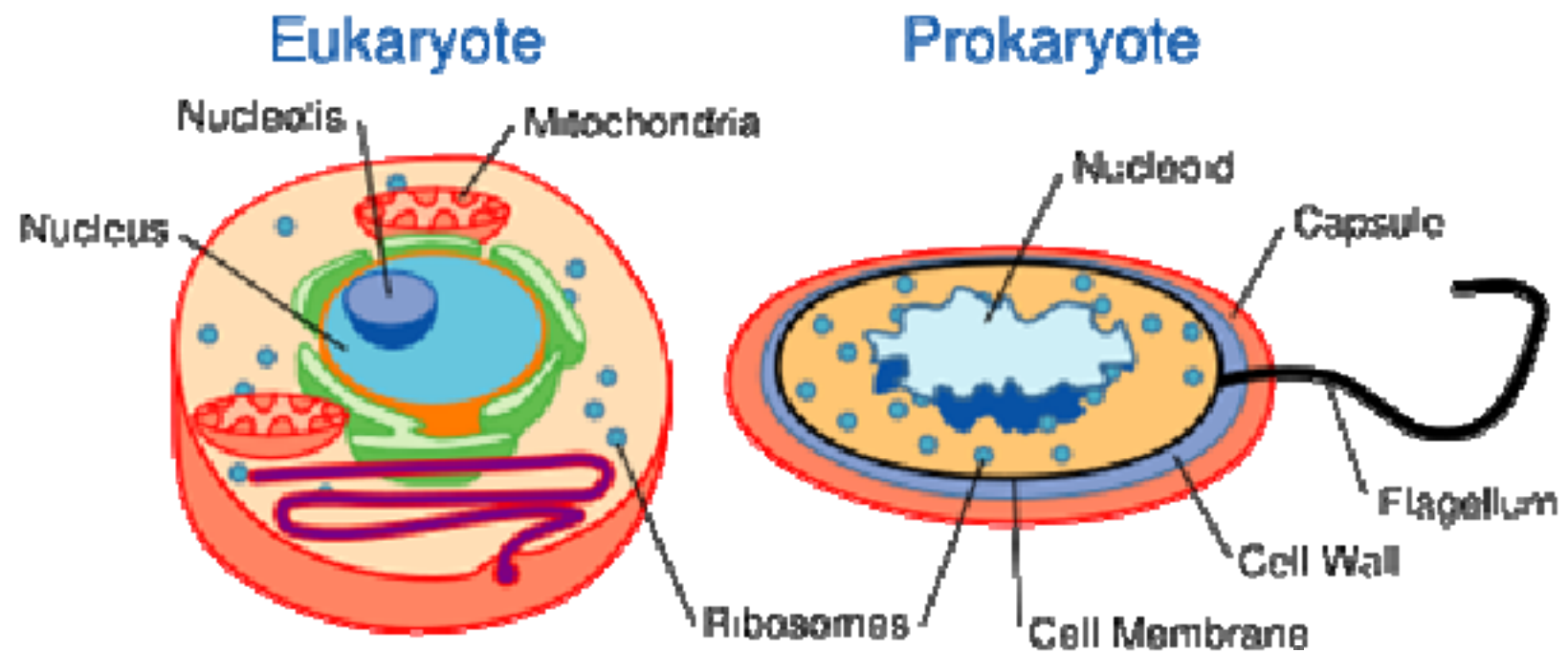

- היחידה הקטנה ביותר שמקיימת חיים
- ייצורים חד תאיים (חיידקים, אמבה...)
- ייצורים רב-תאיים (בע"ח)
- פרוקריוטי \ אאוקריוטי
- אברונים בתא:
- גרעין, חומצות גרעין
- אברוני תא
  - קרום (ממברנה)
  - מיטוכונדריה
  - גולג'י
  - שלד התא

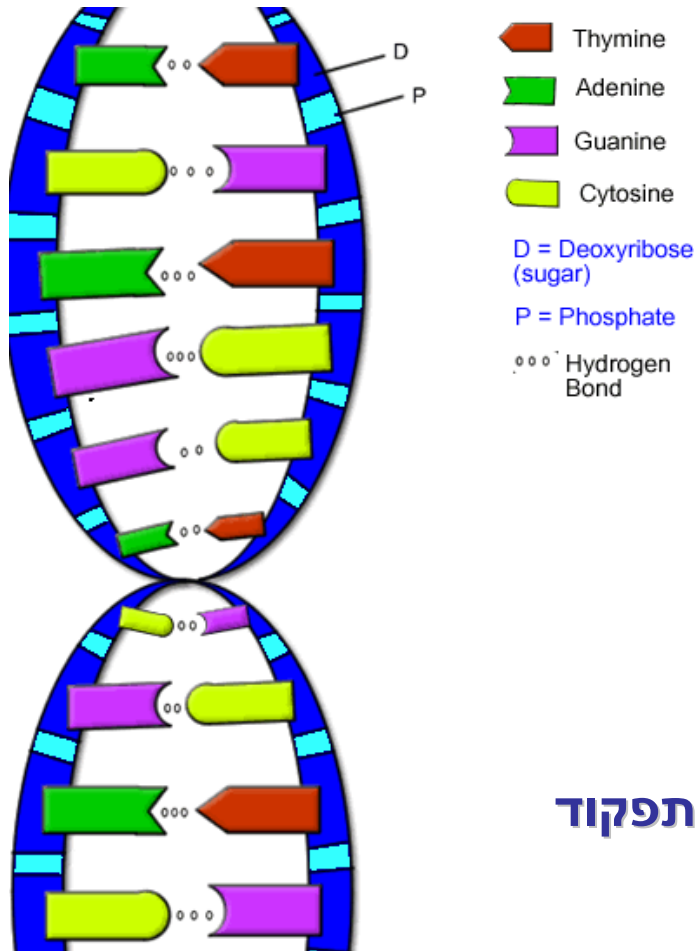
תא - Cell

• פרוקריוטי ואוקריוטי

תא - Cell

• גרעין התא והחומר הגנטי

– החומר והמידע הגנטי

– חומצות גרעין

• (DNA) Deoxyribonucleic acid

– ארגון בצורה דחוסה – כרומוזומים

– מידע לגבי ייצור חלבון – גנים

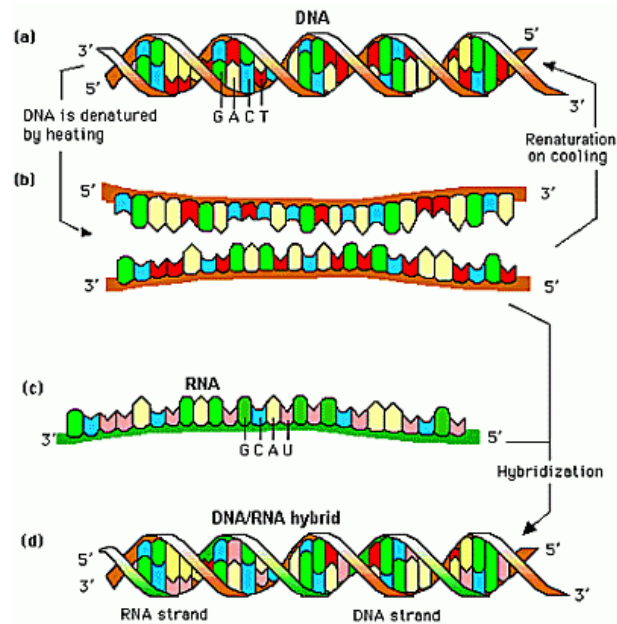
– אותו מידע גנטי בכל תאי האורגניזם

– ביטוי אזורים שונים בתאים שונים בהתאם לתפקוד

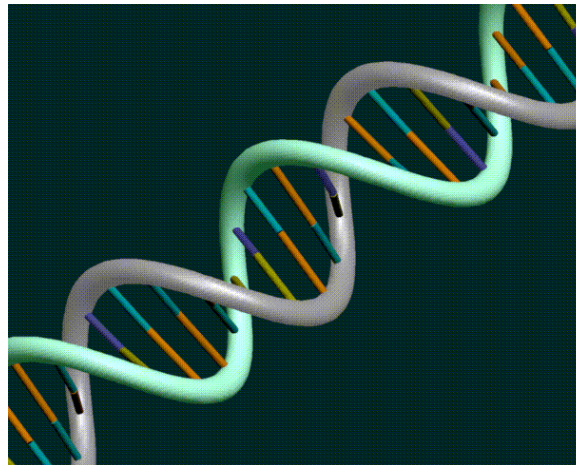
– זיהוי אורגניזם על פי הקוד הגנטי

ארגון החומר הגנטי

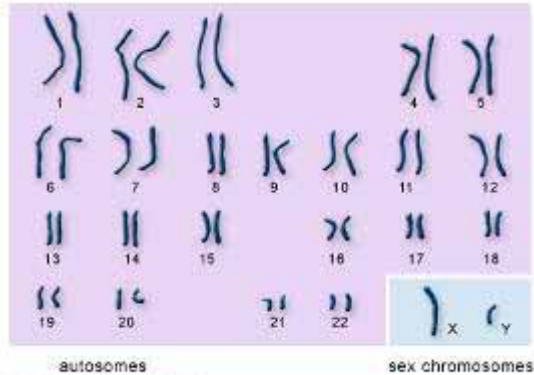
- סליל כפול
- קידוד ע"י 3 בסיסים
- אזורים מקודדים – גנים
- אזורי בקרה

ארגון החומר הגנטי

U. S. National Library of Medicine

• כרומוזומים

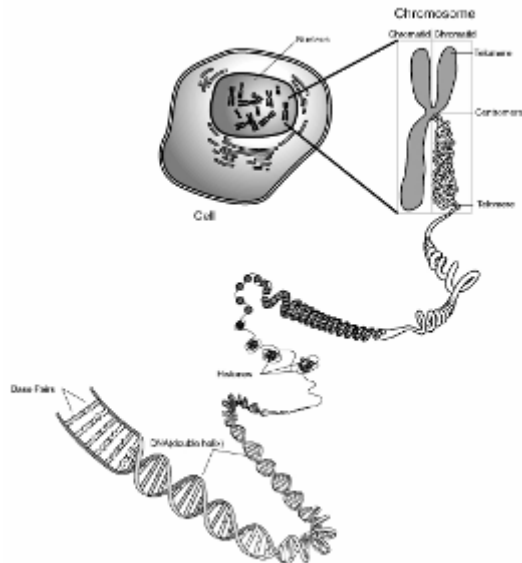
– אדם: 23 זוגות (סה"כ 46)

– כלב: 39 זוגות (סה"כ 78)

– זבוב: 4 זוגות (סה"כ 8)

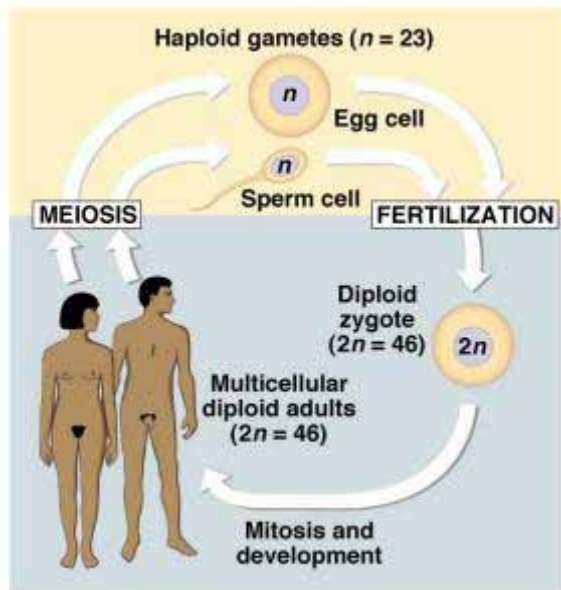
– תפוח אדמה: 12 רביעיות (סה"כ 48)

• תסמונת דאון – טריזומיה 21

תורשה

© 2004 W. H. Freeman & Co.

• רבייה

– מינית (Sexual)

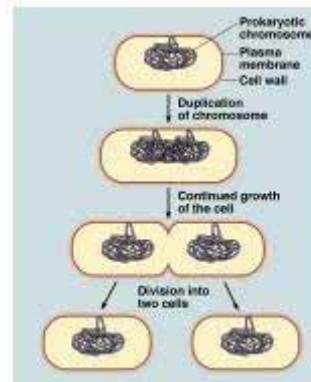
• צאצא מקבל חצי מטען גנטי מכל הורה

• לדוגמא: יונקים

– אל-מינית (asexual)

• צאצא זהה להורה

• לדוגמא: חיידקים

© 2004 W. H. Freeman & Co.

מוטציה

- שינוי ברצף הקוד הגנטי של אורגניזם

- סיבות:

- מיקרי, חומרים שונים (מסרטנים)...

- תוצאות:

- תיקון, מוות התא, פגיעה בתפקוד, סרטן, יתרון

- דוגמאות

- עמידות חיידקים לאנטיביוטיקה

- מחלות גנטיות שונות (טאי זקס...)

- אבולוציה

- מוטציות מועילות נותנות יתרון השרדותי והתרבותי

- החזק שורד – “survival of the fittest”

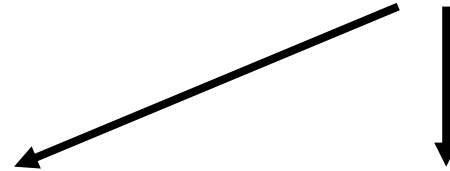

מיון (קלסיפיקציה) של בעלי חיים

דומם

חי

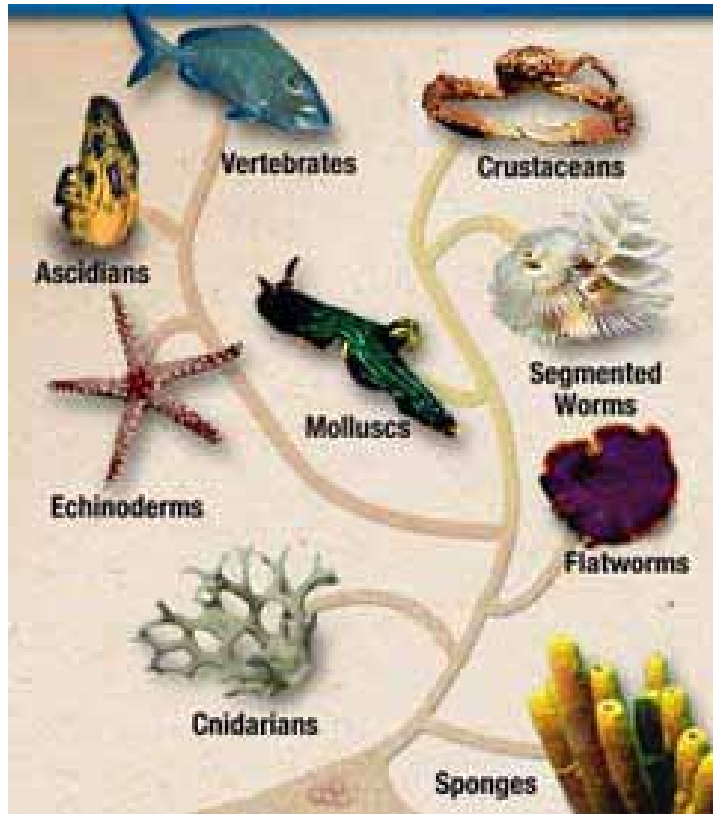

בעלי חיים

צמחים

המיון של קארלוס ליניאוס

עברית	לטינית	אנגלית
<u>ממלכה</u>	Regnum	Kingdom
<u>מערכה</u>	Phylum	Phylum
<u>מחלקה</u>	Classis	Class
<u>סדרה</u>	Ordo	Order
<u>משפחה</u>	Familia	Family
<u>סוג</u>	Genus	Genus
<u>מין</u>	Species	Species

חמשת הממלכות:

מונרה (Monera) - חיידקים וכחוליות

פרוטיסטה (Protista) - חד תאיים כפרוטוזואה

פטריות (Fungi)

צמחים (Plantae) + כמה קבוצות של אצות

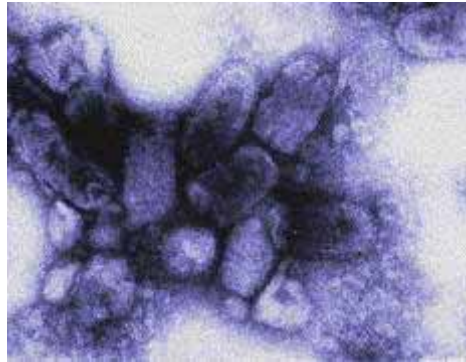

בעלי חיים (Animalia)

וירוסים

- חי? •
- מטען גנטי + מעטפת
- "הזרקה", כניסה לתא
- טפיל אובליגטורי תוך תאי
- דוגמאות:

– בני אדם:

- HIV, אדמת, חצבת, חזרת, הפטיטיס A-D, הרפס, ועוד...

– בע"ח:

- פרוו, חתלתלת, פה וטלפיים, כלבלבת, הרפס ועוד...

– זואנוזות:

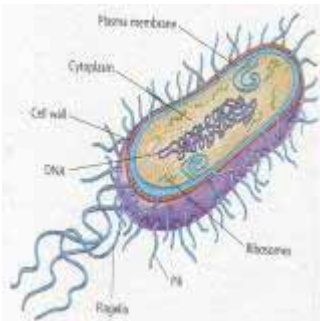
- כלבת, שפעת עופות, SARS, קדחת מערב הנילוס ועוד...

חיידקים

- חד תא – פרוקריוטי
- רוב החיידקים – אינם מזיקים
- יחסי גומלין חשובים (כרס, מערכת עיכול)
- לחלקם - יכולת תנועה
- אנטיביוטיקות – בעד ונגד
- דוגמאות:

– סטרפטוקוקוס, סלמונלה, שחפת, שעלת ועוד....

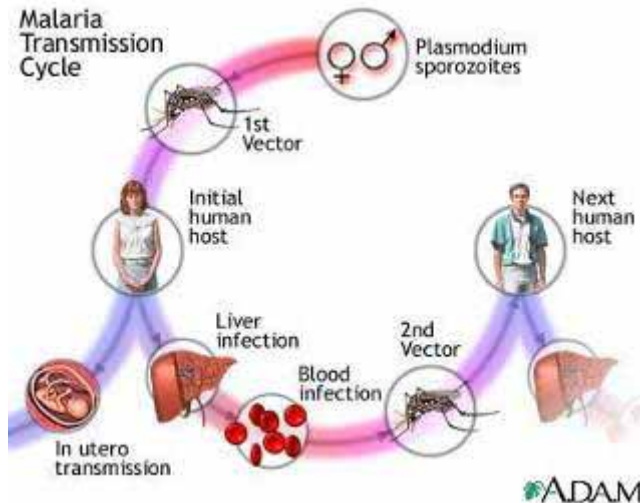

חד תאיים - Protozoa

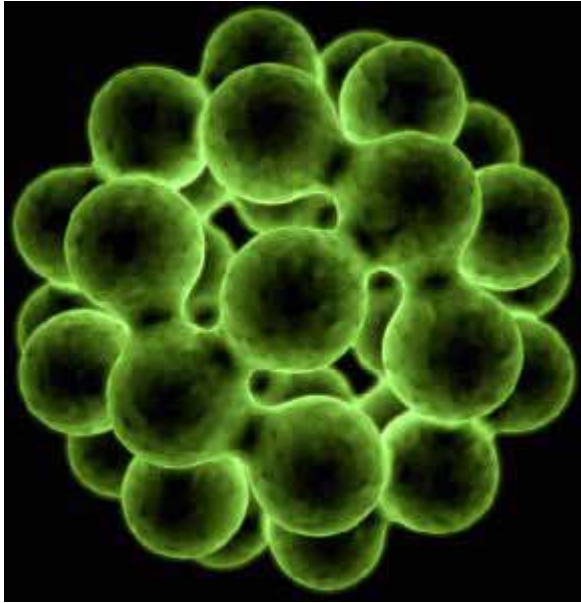
- חד תאיים – אוקריוטים
- יכולת תנועה
- דוגמאות:

– אמבה, מלריה, לישמניה, ג'ארדיה ועוד...

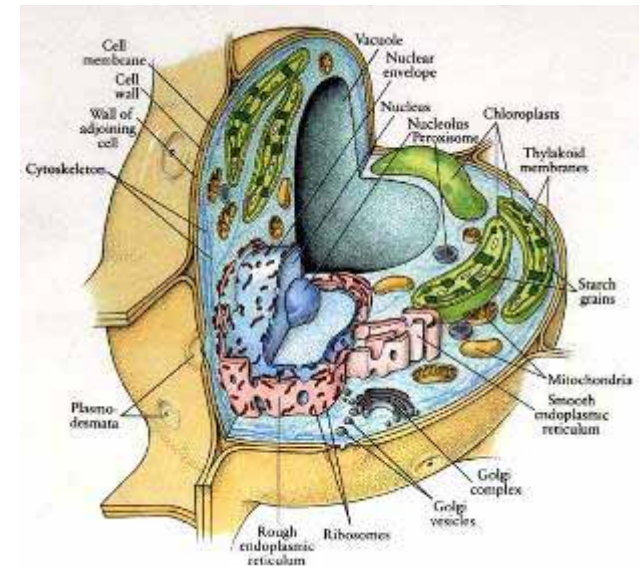

צמחים

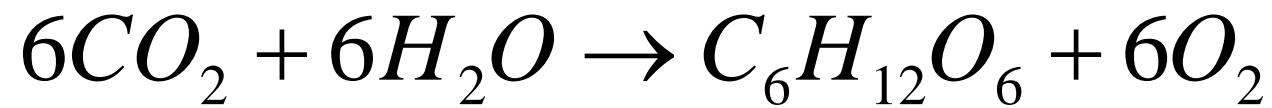
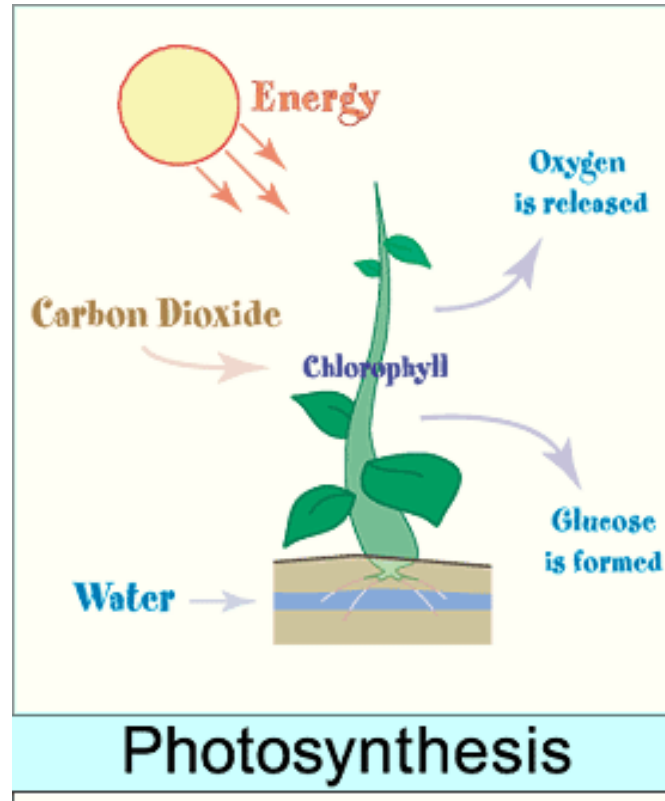

• כלורופיל

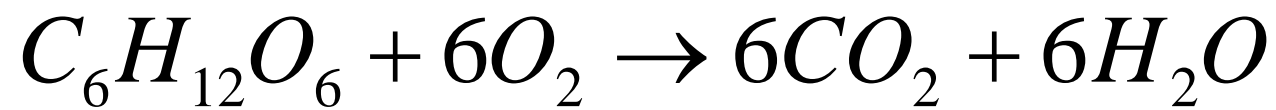
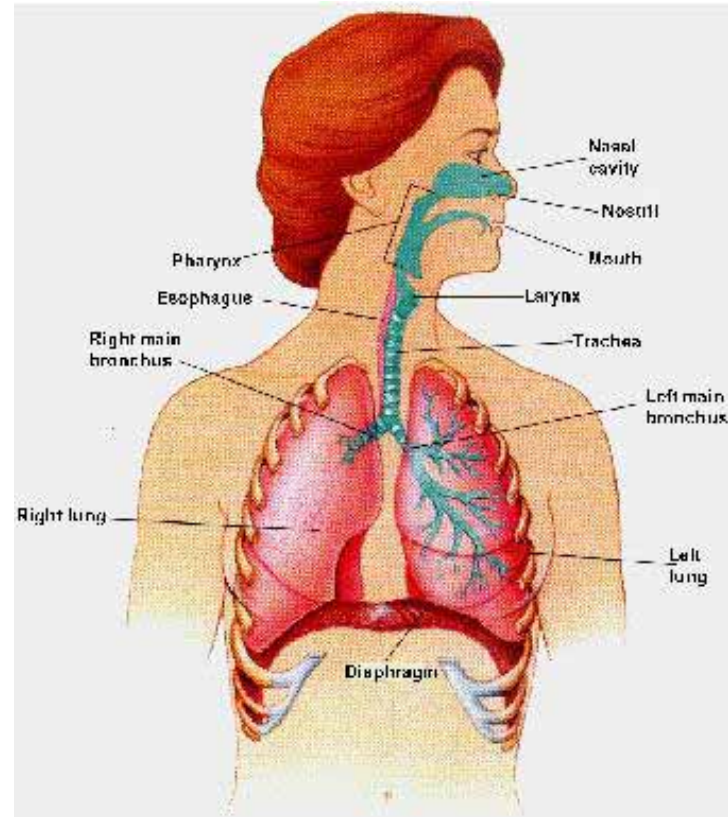

פוטוסינטזה

נשימה (אארובית)

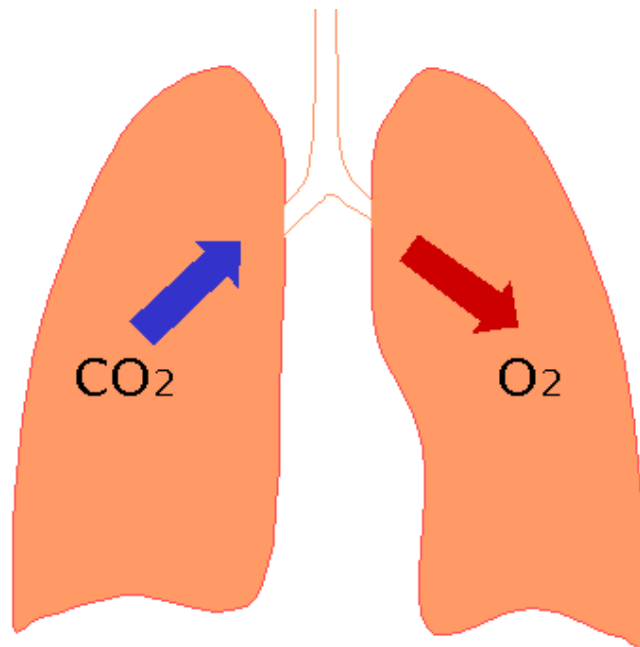

מערכת הנשימה

- **חילוף גזים**

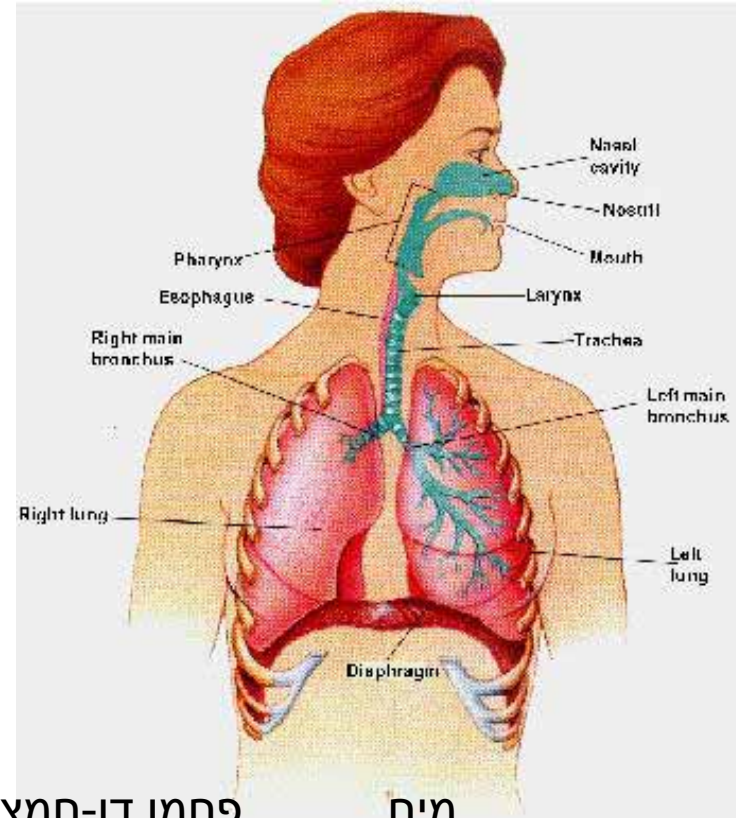
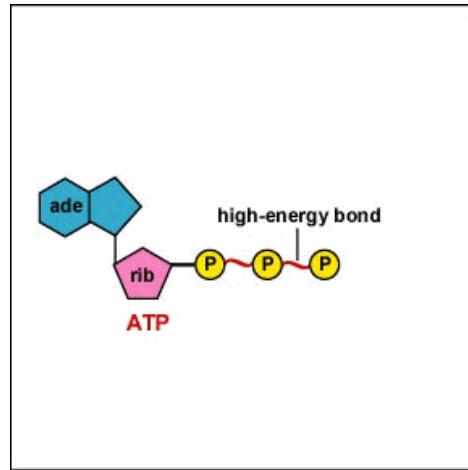
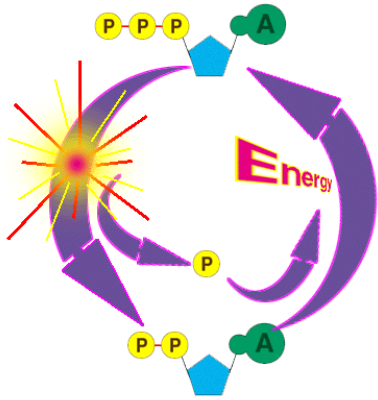
– ספיגת חמצן O_2

– פליטת פחמן דו חמצני CO_2

נשימה (אארובית) – יצירת ATP

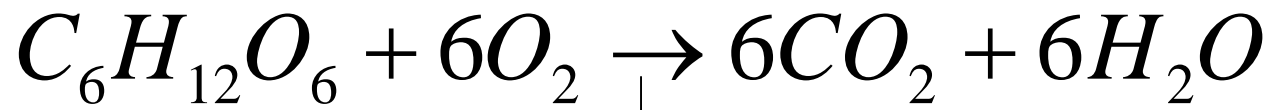

סוכר (גלוקוז)

חמצן

פחמן דו-חמצני

מים

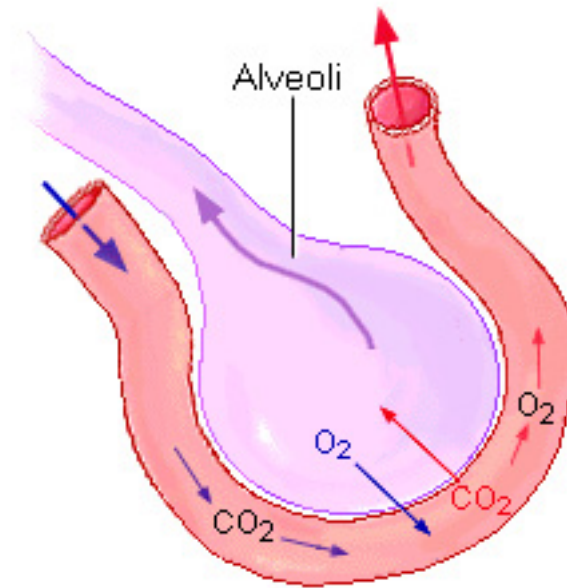
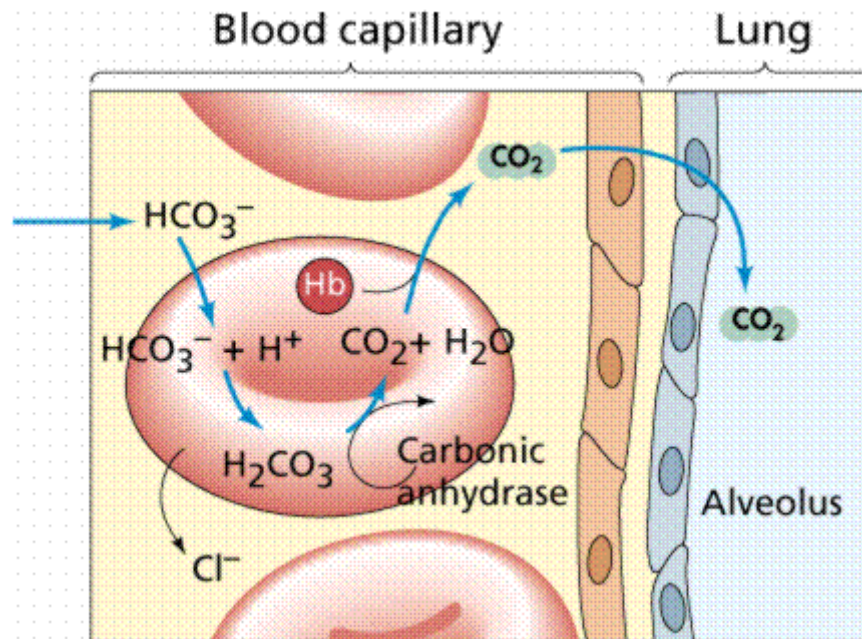

הפקת אנרגיה

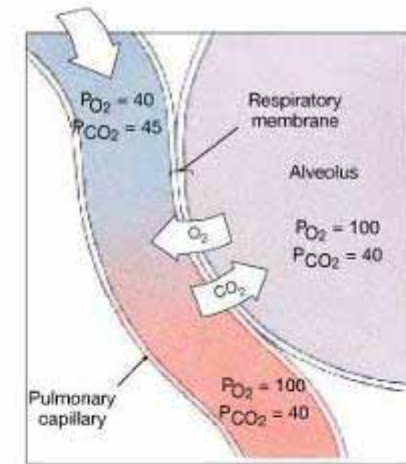
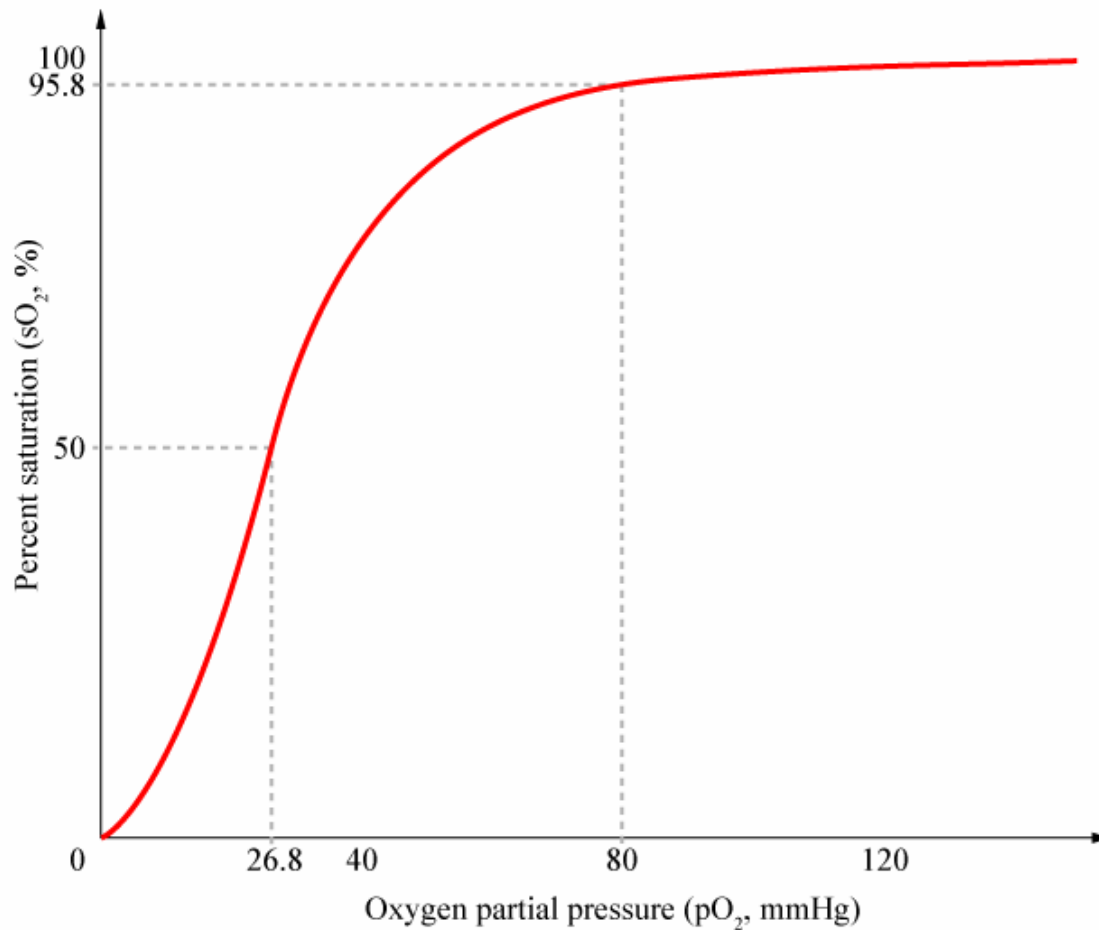
חילוף גזים בנאדיות

- חמצן עובר מהנאדית אל נימיות הדם
- פחמן דו חמצני עובר מנימיות הדם אל הנאדית

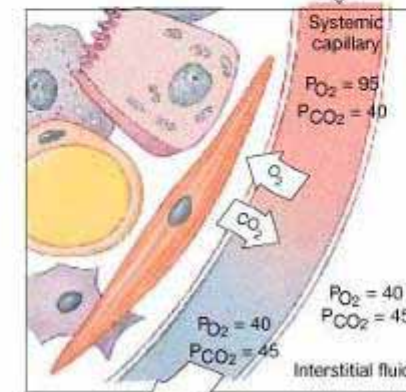

Oxygen binding to Hemoglobin

(a)

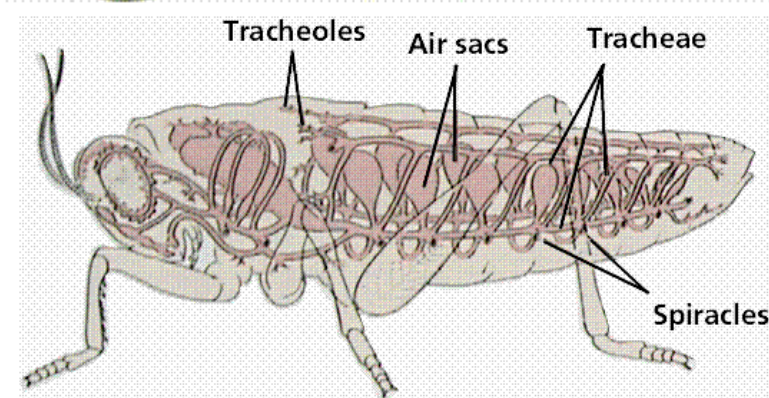
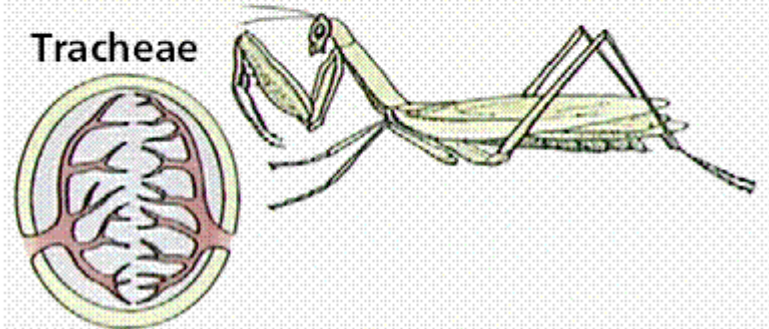
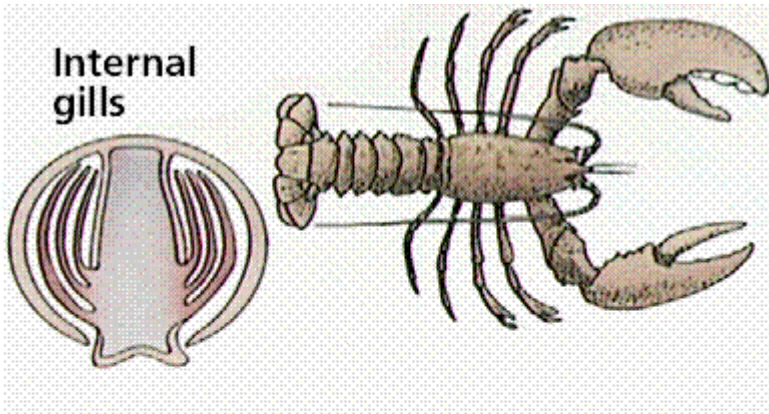
(b)

• **FIGURE 23-20** An Overview of Respiratory Processes and Partial Pressures in Respiration. (a) Partial pressures and diffusion at the respiratory membrane. (b) Partial pressures and diffusion in other tissues.

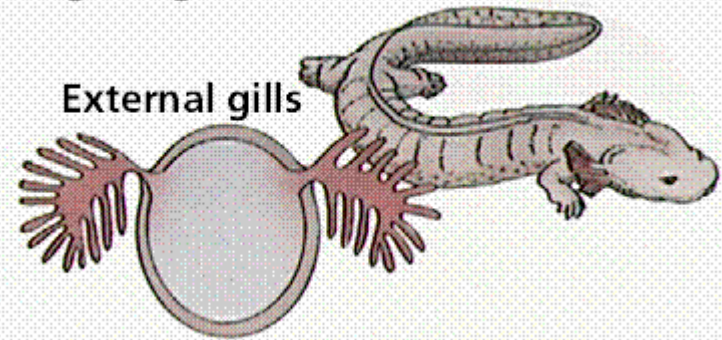

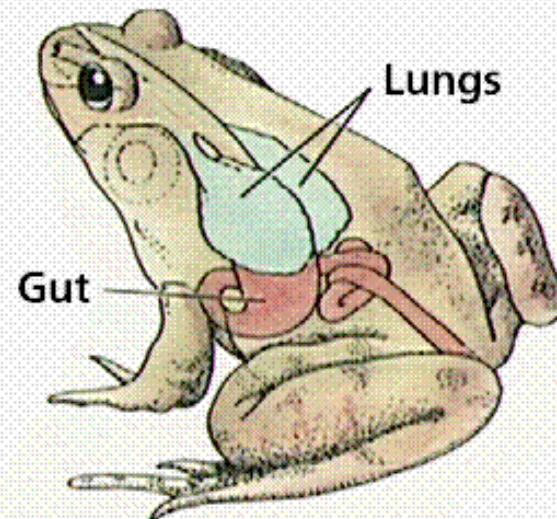
נשימה בבע"ח שונים

Gas-Exchange Organs

Amphibian lungs are ventral outpocketings of the gut, though they lie dorsal to it

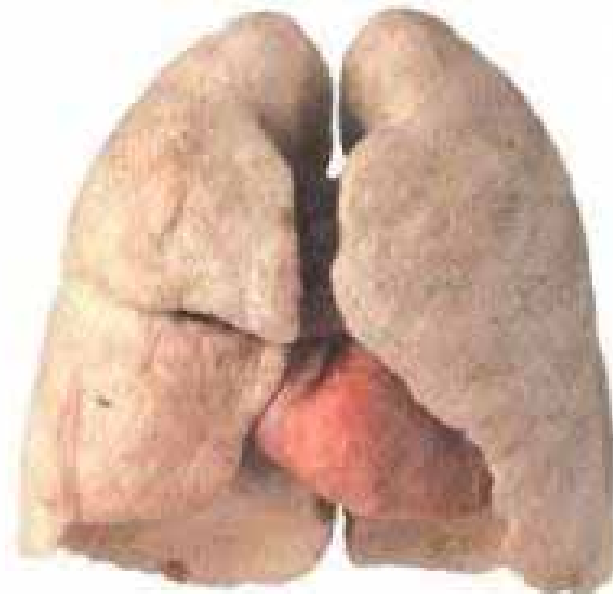

נא לא לעשן!

Raucherlunge

Nichtraucherlunge